

FIȘIERE DE AUTORITATE LA BIBLIOTECA
ȘTIINȚIFICĂ USARB:
autori persoane fizice (cadre didactice / bibliotecari)
colectivități, entități geografice cu rol de autor

The authority files of the Scientific Library USARB:
personal authors, (teachers staff/librarians) corporate
bodies, geographical entities with the role of copyright

LINA MIHALUȚA

Abstract: *The article presents the experience in creating authority files in the USARB Scientific Library, process started with the implementation of integrated library software TinLib. The stages of development are presented, the sources used to construct the concept of authority file, route - mape, the responsibilities, the questionnaire, form of fields, sample files of authority names of people (teachers, librarians) in the TinLib and webOPAC. Also, the difficulties are presented in creating the authority files, as well as some proposals for settlement and improvement.*

Misiunea fundamentală a fiecărei biblioteci constă în satisfacerea necesităților informaționale ale utilizatorilor săi prin oferirea celor mai potrivite resurse, în raport cu cerințele acestora. În vederea realizării acestei misiuni, bibliotecile își organizează resursele după diverse criterii, prin construirea unor instrumente judicioase de informare care să asigure cu ușurință regăsirea celor mai relevante surse. Despre locul și rolul fișierelor de autoritate în acest sistem se discută de mult timp în mediul profesional. Acest subiect a fost abordat de bibliotecarii moldoveni în cadrul întrunirilor profesionale (atelier, mese rotunde) de nivel național: la Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM (2010), DIB ULIM (2008), ședințe de lucru ale Grupului Catalogare SIBIMOL, cât și la nivel de instituție în cadrul orelor de formare profesională.

Organizarea și ordonarea informațiilor au avut și au ca fundament de bază reguli stricte, care au evoluat de-a lungul anilor. Această evoluție poate fi schițată într-o hartă - traseu cu includerea momentelor principale: de la *Expunerea de principii sau Principiile de la Paris (1961)*, pînă la noile reguli – *RDA (Descrierea și accesul la resursă)*, care abordează atît probleme generale de catalogare, cît și componentele înregistrărilor bibliografice, precum și reguli de stabilire a formelor de autoritate ale persoanelor / familiilor, colectivităților ș.a

Funcțiile Fișierelor de Autoritate:

- facilitarea accesului la bazele de date bibliografice;
- controlul privind formele punctelor de acces;
- constituirea instrumentelor profesioniste de referințe (pentru utilizatori sau bibliotecari);
- stabilirea unei legături coerente între datele bibliografice și cele de autoritate.

Fișierele de autoritate pot fi divizate în două categorii:

- **fișiere de autoritate pentru nume**
- **fișiere de autoritate pentru subiecte**

Fișierele de autoritate se referă la entități distincte. Astfel, entitățile care fac obiectul fișierelor de autoritate pentru nume sînt:

- *nume de persoane, inclusiv numele de familii;*
- *colectivități (permanente și temporare);*
- *titluri uniforme;*
- *entități geografice cu rol de autor.*

Fișierele de autoritate pentru nume de persoane sînt constituite din înregistrări de autoritate care au ca element de bază vedeta sau forma autorizată, în accepțiunea actuală. Forma și alegerea vedetei uniforme se bazează pe *Regulile Conferinței de la Paris*, considerată ca punct de plecare al standardizării internaționale a procedurilor de catalogare. Secțiunile 7 și 12 ale acestei Conferințe definesc conceptul de vedetă uniformă și stipulează o paradigmă simplă a vedetei nume de persoană - **vedeta uniformă va fi numele (sau forma numelui) cel mai frecvent utilizat sau titlul care apare în edițiile lucrărilor ori în materialele de referință autorizate.**

Cataloagele on-line ale diverselor biblioteci conțin o varietate de fișiere de autoritate, care diferă de la o instituție la alta. În funcție de opțiunile fiecăreia, unele modele de fișiere de autoritate sînt simple, iar altele de o complexitate mai mare. Toate modelele trebuie să respecte anumite reguli și principii de bază oferite de Manualul UNIMARC – *Authorities* și de *Declarația de Principii de la Frankfurt*.

Fișiere de autoritate la Biblioteca Științifică USARB

Construirea fișierelor de autoritate în sistem automatizat în Biblioteca Științifică a început odată cu implementarea Soft-ului integrat de bibliotecă TinLib. Inițial s-a creat FA - vedete de subiect utilizate în OPAC ca cel mai relevant criteriu de regăsire a informațiilor în baza de date.

Construirea FA CD/B a început din necesitatea de a identifica autorii și de a unifica înregistrările bibliografice la o vedetă uniformă. FA CD/B are funcția prezentării standardizate a informației despre potențialul intelectual al Universității de Stat „Alecu Russo” (cadre didactice și bibliotecari) care urma să fie inclus în Sistemul Informațional integrat al Bibliotecilor din Moldova (SIBIMOL). Fișierul contribuie la promovarea imaginii și creșterea vizibilității Universității la nivel național și mondial.

Etapale de realizare: *formarea echipei de bibliotecari antrenați în completarea Fișierelor de autoritate ale cadrelor didactice și bibliotecarilor; elaborarea și aprobarea Conceptului de creare a FA CDB; informarea și documentarea bibliotecarilor pe acest subiect; instruirea membrilor echipei în vederea formării abilităților de muncă asiduă, cu dăruire și obiectivitate, cu respectarea uniformității în descriere; promovarea conceptului la nivel de rectorat și catedră; întocmirea unui chestionar pentru colectarea informației despre corpul profesoral universitar și bibliotecari; acumularea informației conform compartimentelor din Chestionar; pentru a fi completate exhaustiv toate câmpurile, bibliotecarii antrenați în acest proces au conlucrat direct cu fiecare cadru didactic; construirea FA a bibliotecarilor s-a realizat în baza CV-lui pe care fiecare bibliotecar din instituția noastră îl întreține în e-Portofoliul personal; crearea FA CDB.*

Surse de bază utilizate la construirea Fișierului de autoritate

- Instrucțiunea Fișierului de Autoritate auctoriale (autori persoane fizice) în TINLIB, care conține recomandări utile: *definiții, criterii de selecție, schema prezentării conținutului înregistrat, mostre de completare.* (GCP SIBIMOL, 2004);
- Mostră Fișier de Autoritate (BNRM);
- Structura Fișierului de Autoritate - Chestionar DIB ULIM .

Fișierul se completează în conformitate cu informațiile prezentate de profesori și bibliotecari.

FORMARE PROFESIONALĂ

Nume, prenume (pentru autorii care posedă nume și prenume identice, în înregistrarea bibliografică se indică profesia);

Cunoscut(ă) (se indică alte nume cu care sînt semnate unele lucrări publicate);

Forma preferată (se indică forma preferată de semnare a numelui);

Forma nepreferată (se prezintă alte forme utilizate de autor);

Profesia (se indică profesia conform diplomei);

Domeniu de afirmare (se prezintă domeniul în care autorul s-a format inițial);

Titluri științifice;

Titluri onorifice;

Funcția (se indică funcția deținută în instituția în care activează la moment și cele deținute în alte instituții);

Data și locul nașterii;

Naționalitatea;

Studii;

Cetățenie

Domiciliu

Activități socio-profesionale (activități în cadrul asociațiilor profesionale, organizații nonguvernamentale);

Afilieră (activități în alte domenii, alte instituții);

Performanțe (realizări obținute în domeniul de activitate sau domenii adiacente);

Distincții;

Premii;

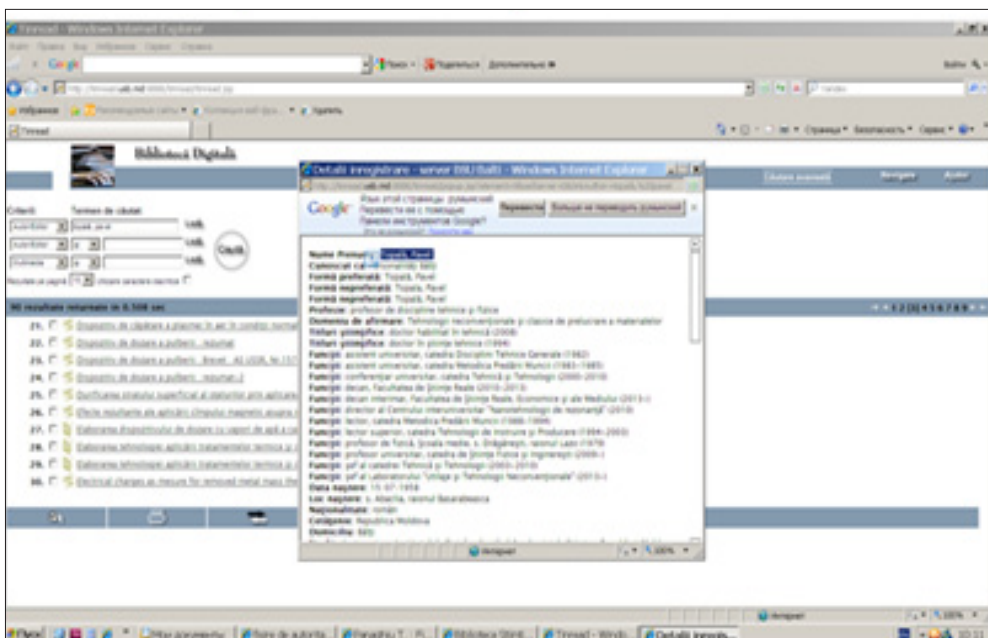
Colaborare la publicații (se indică publicațiile la care a colaborat sau colaborează la moment);

Debut (se indică anul în care a fost publicată prima lucrare);

Responsabilități: Fișierul de autoritate este elaborat și ținut la zi de către colaboratorii Serviciului Informare și Cercetare Bibliografică.

TOPALĂ PAVEL, doctor habilitat, profesor universitar

Fișier de autoritate Nume de persoană (Bibliotecari)
Răileanu Ludmila

T Series V.410 Detalii înregistrare (c)2005 IME România

Nume, Prenume : **Răileanu, Ludmila**

Cunoscut(ă) ca : Personalități Bălți
 Forma nepreferată : Railean, Ludmila

Profesia : bibliotecar

Domeniu de afirmare : biblioteconomie

Funcții (la data înregistrării) : șef Serviciu Comunicarea Colecțiilor (2010-)

Funcții (la data înregistrării) : asistent universitar, Catedra Electronică și Informatică (2005-2010)

Funcții (la data înregistrării) : lector universitar, Catedra Literatură Română și Universală (2009-2010)

Funcții (la data înregistrării) : șef Serviciu Împrumut de Publicații la domiciliu, grad de calificare doi (2008)

Funcții (la data înregistrării) : șef Oficiu Sala Împrumut nr.1

Dificultăți:

- Un număr mare de cîmpuri;
- Imperfecțiunea sistemului în a păstra și afișa informațiile despre nume/ autori;
- Lipsa trimiterilor la formele asociate ale numelui însoțite de **“vezi”** și **“vezi și”**
- Dispariția informațiilor din motive necunoscute din TinLib și Web-OPAC;
- Nedorința cadrelor didactice, cu precădere Facultatea Drept și Științe sociale, de a furniza date personale.

Propuneri:

- Revigorarea procesului de partajare a funcțiilor referitoare la crearea FA autori naționali: scriitori, oameni de știință / cultură, politicieni, personalități cu renume din diverse domenii etc.;
- Înregistrarea într-un fișier unic de autoritate a personalităților de nivel național;
- Determinarea unui anumit număr de cîmpuri obligatorii din macheta FA, celelalte rămînînd facultative, la latitudinea autorului;
- Achiziția unui soft care să poată întreține FA nu numai pentru nume de persoane, dar și pentru celelalte tipuri de fișiere de autoritate.

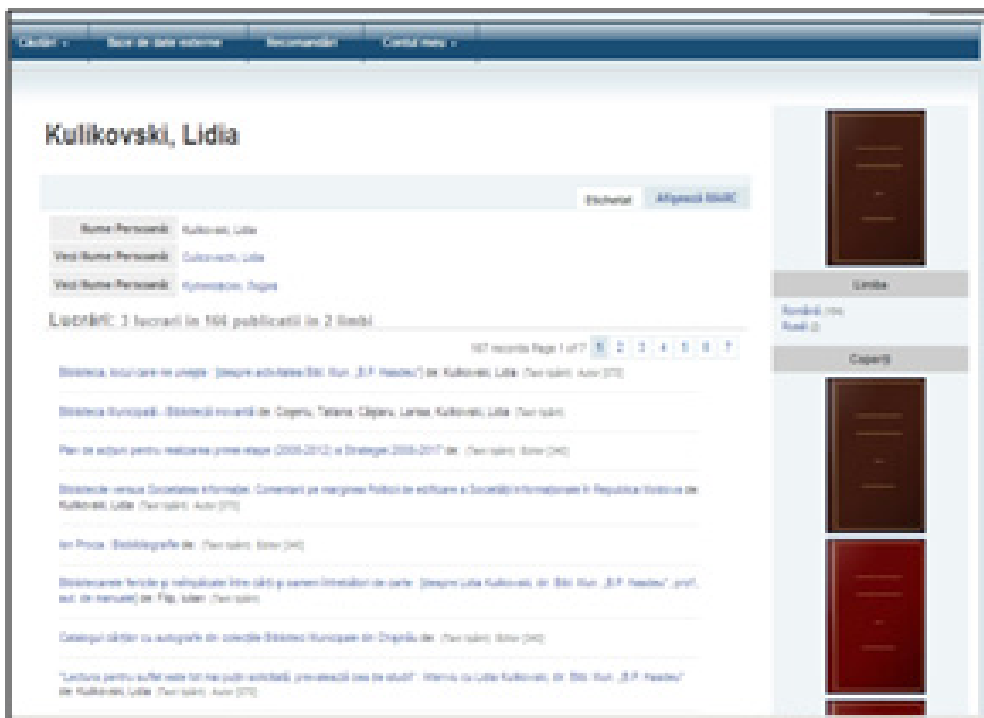
Chisla +	Baza de date interna	Recursuri din	Cantitatea +
Eminescu, Mihai (1850 (1849) - 1889)			
		Etichete:	Afișează BAC!
Nume Persoană:	Eminescu, Mihai (1850 (1849) - 1889)		
Prez Nume Persoană:	Eminescu , Mihai		
Vestit Nume Persoană:	Eminescu, Mihail		
Vestit Nume Persoană:	Eminescu, Mihail		
Vestit Nume Persoană:	Eminescu, Mihail		
Vestit Nume Persoană:	Eminescu , Mihai		
Note Explicative:	Calendar National, 2008, 2001, 2004		
Notă biografică și de activitate:	"Convorbiri literare"		
Notă biografică și de activitate:	"Curierul de seară"		
Notă biografică și de activitate:	"Tinerii"		
Notă biografică și de activitate:	"Timpul"		
Notă biografică și de activitate:	Amănunțit (Secundul studențesc) "România Jună" din Viena		
Notă biografică și de activitate:	Facultatea de Filozofie a Universității din Viena (1869-1872)		
Notă biografică și de activitate:	Revista "La români din Arca Fântânii" (Publicațiunile publiciste prinsoase din Cernăuți)		
Notă biografică și de activitate:	Universitatea din Berlin (1872-1874)		
Notă biografică și de activitate:	studențiu al revistei "De-sej avânt" ("Tinerii", 1888)		
Notă biografică și de activitate:	angajat la tribunala din Iași		
Notă biografică și de activitate:	angajat ca profesor în liceul la țara Constanța (1887-1888)		

Limbă

- Română (2)
- eng (1)
- Germană (1)
- Engleză (2)
- Bulgarian (2)
- Portugheză (1)
- Croatian (1)
- lit (1)
- Olandă (1)
- gre (1)
- Slovenă (2)
- ru (1)
- Serbă (1)
- American (1)
- Spaniolă (1)
- Poleză (1)
- Română (37)
- Hungarian (2)
- ital (1)
- Daneză (1)
- Rusă (1)
- Poloneză (1)
- Lătină (2)

Copertă

Autorii colectivi au constituit întotdeauna o problemă prin structură și formă. De cele mai multe ori un autor colectiv este prezent în mai multe forme (variante).

Autorii colectivi pot fi:

- *simpli sau avînd o componentă subordonată;*
- *în variantă prescurtată sau extinsă;*
- *cu sau fără termeni geografici;*
- *cu sau fără termeni numerici;*
- *într-o anumită formă de scriere (ex. caractere latine, caractere chirilice);*
- *cu sau fără forme succesive*

O înregistrare de autoritate pentru nume de colectivitate va cuprinde următoarele elemente:

- Forma numelui de colectivitate ce va fi folosită ca vedetă, principala informație din înregistrarea de autoritate în baza căreia se organizează și indexează înregistrările bibliografice pentru a asigura punctele de acces;
- Note informative despre vedetă;
- Variantele vedetei care funcționează ca trimiteri de tipul „vezi”;
- Relațiile dintre vedeta respectivă și alte vedete autorizate (trimiteri de tipul „vezi și”);
- Note despre sursele consultate;
- Note despre agenția catalogatoare care face intrarea;
- Alte coduri care să facă posibilă o preluare partajată a datelor.

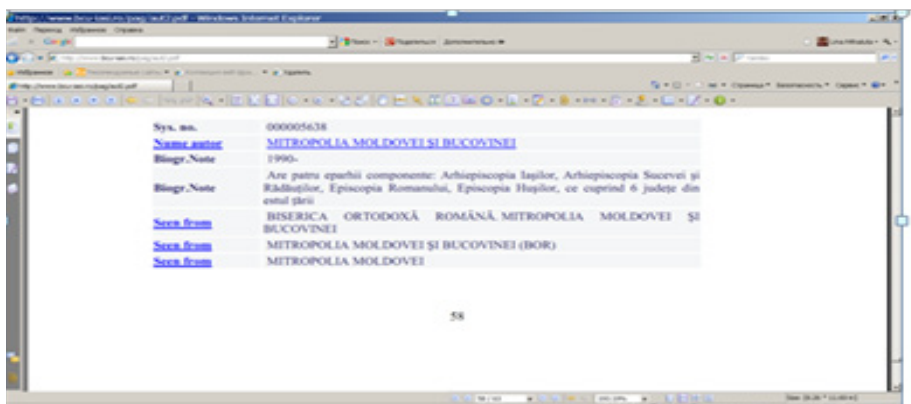
Înregistrările de autoritate pentru nume de colectivitate sînt folosite pentru: descrierea unei colectivități cu caracter permanent sau temporar; unificarea

Conform **AACR2**, colectivitatea se consideră „***o organizație sau un grup de persoane care se identifică printr-o anumită denumire și care acționează sau poate acționa ca o entitate.***” O colectivitate se introduce la denumirea pe care colectivitatea însăși o folosește, cu excepția unor cazuri în care există o colectivitate mai mare sau înrudită sau la numele unui guvern. Principiul utilizat pentru colectivități este de a alege denumirea pe care colectivitatea însăși o folosește de obicei (inclusiv denumirile convenționale), chiar dacă denumirea nu este cea oficială. Spre deosebire de numele de persoane, atunci când denumirea unei colectivități se modifică, se introduce o nouă vedetă sub denumirea respectivă însoțită de trimiteri încrucișate la și de la diferite alte forme și denumiri înrudite.

- *forma de nume sub care se găsește colectivitatea în documentele oficiale (statut, legi de organizare, etc.);*
- *frecvența unei forme de nume care identifică entitatea descrisă (UNESCO - forma frecvent utilizată în detrimentul formei extinse);*
- *durata unei forme de nume care identifică entitatea descrisă (în special când avem relații de subordonare;*
- *introducerea se face în ordine directă (excepție - instituții ale statului).*

Mostre Fișier de autoritate colectivității BCU Iași

Fișiere de autoritate pentru denumiri geografice

Fișiere de autoritate pentru denumiri geografice este un subcapitol care se ocupă de vedetele geografice folosite în fișierele de autoritate. Vedetele geografice sînt întîlnite mai ales ca subiecte ale resurselor, dar și ca părți ale denumirilor unor colectivități (cf. regulilor de catalogare). Construirea punctelor de acces la denumiri geografice au la bază aceleași reguli de construire a vedetelor, chiar dacă acestea se referă la o colectivitate care implică un nume de loc, cu responsabilitate într-o resursă sau constituie subiectul unei resurse. Fișierele de autoritate sînt comune tocmai pentru a plasa sub aceeași denumire geografică toate resursele existente într-o colecție.

Înregistrările de autoritate geografice sînt:

- **forme autorizate geografice care conțin denumiri de jurisdicții politice, administrative etc.**

În acest caz, numele unor colectivități conțin denumiri de locuri/teritorii care au deținut sau dețin statut jurisdicțional la un anumit nivel (țări, orașe, provincii).

Exemple:

Jersey City (N. J.) și nu Orașul Jersey City

Coreea de Nord și nu Republica Populară Democrată Coreeană

San Marino și nu Republica San Marino

- **forme geografice autorizate care nu implică jurisdicții.**

În această situație, locurile nu au nici o identitate administrativă sau politică, ci ar putea constitui numai subiecte ale resurselor. Locul poate fi exprimat prin denumiri de țări, provincii, regiuni, forme de relief etc.

AACR2R recomandă folosirea formei engleze a unui nume de loc și precizează că această formă se stabilește pe baza listelor de denumiri geografice și ale altor surse de referințe publicate în țările în care se vorbește limba engleză. Dacă există îndoieli, se folosește forma națională.

Exemple: Forme de nume întîlnite: Bucharest

București

Bucuresci

Bukharest

Bucarest **Vedeta: București (România)**

Pentru stabilirea vedetelor de nume geografice din Statele Unite ale Americii, LC folosește Geographic Names Information System (GNIS), the United States Board on Geographical Names' B, pentru numele de locuri din Australia și Noua Zeelandă se folosește the GEOnet Names Server (GNS) GN) domestic names system, pentru numele de locuri din Canada sînt cele oferite de Biblioteca Națională a Canadei.

În cazurile în care într-o țară există mai multe limbi oficiale, se folosește forma cel mai frecvent utilizată în sursele de referință în limba engleză.

Exemplu:

- Forme de nume întîlnite: **Bruxelles**

Brüssel

Brussels

- Forma cel mai frecvent aplicată în sursele de referință în limba engleză:

Brussels

Vedeta: Brussels (Belgia)

GLOSAR

Control de autoritate pentru fișierul autor - stabilirea unei forme standard, canonice, normalizate pentru unii termeni, incluzînd unele nume proprii (nume de persoane fizice) utilizate ca puncte de acces, menținerea coerenței acestora prin urmărirea relațiilor dintre autori, lucrări, subiecte.

Intrare - o înregistrare a unei resurse într-un catalog.

Înregistrare de autoritate - înregistrează forma autorizată pentru un nume, precum și toate formele sub care se poate găsi acesta și realizează legăturile dintre ele, adunînd în același loc informații despre acesta.

Fișier de autoritate - un set de notițe de autoritate și înregistrări de autoritate care, dacă este realizat de către profesioniști, cu responsabilitate, poate constitui mai mult decît o referință în materie.

Notiță de autoritate - este notița al cărei element de bază este formularea unificată, formulare stabilită de către instituția care realizează catalogarea.

Listă de autoritate - un index care conține în afara formei reținute în vedetă și formele excluse sau de orientare de tipul "vezi", "vezi și".

Date de autoritate - informații conținute într-o notiță de autoritate sau un fișier de

autoritate. **Trimiterea "vezi și"** (trimitere de orientare) - trimitere la o lucrare, sursă bibliografică sau vedetă unde se pot găsi informații complexe în legătură cu autoritatea respectivă.

Trimiterea "vezi" (trimitere de excludere) - trimitere la o lucrare, referință sau informație.

Referințe bibliografice:

1. AACR2. *Anglo-American Cataloguing Rules. Cap. 22 Vedete pentru persoane.* Trad. Cătălina SIMION, Dan MATEI. Ed. a 2-a.
2. DECLARAȚIA de principii internaționale de catalogare Frankfurt 2003. In : *Biblioteconomie*. 2004, nr. 1, pp 179 -182
3. BĂLAN, Dan, BĂRARU, Mia. Fișierul de autoritate nume de persoană– între deziderat și realitate. In: *Buletinul Fundației Urechea* [on-line]. 2008, nr. 8 [accesat la 27.11.2013]. Disponibil: <http://www.bvau.ro/docs/pdf/bfu9.pdf>
4. CORGHENCI, Ludmila, PANAGHIU, Tatiana. *Fișiere de autoritate (autori persoane fizice): conceptualizări și experiențe* [on-line][accesat la 26.11.2013].
5. DRĂGOIU, Elena. *Fișierul de autoritate: între diziderat și realitate*[on-line] [accesat la 27.11.2013]. Disponibil. <http://abr.org.ro/www.abr.org.ro/BD%20full%20text%20Buletin%20ABR/15.pdf>
6. DUMITRĂȘCONIU, Constanța. *Fișierele de autoritate – instrumente de control bibliografic: rezumatul tezei de doctorat* [on-line] [accesat la 27.11.2013]. Disponibil: <http://www.unibuc.ro/studies/Doctorate2008Noiembrie/Dumitrasconiu%0Constanta%20%20Fișierele%20de%20autoritateinstrumente%20de%20control/Rezumat043PDF.pdf>
7. DUMITRĂȘCONIU, Constanța. Listă sau fișier de autoritate. In: *Biblioteca*. 1988, nr. 9, nr. 10, p. 277.
8. REGNEALĂ, Mircea. *Dicționar explicativ de bibliologie și știința informării*. Vol.1-2. București: FABR, 2001, p. 151.
9. <http://proiectabr.wordpress.com/tag/fisiere-de-autoritate/>
10. http://www.bibnat.ro/dyn-doc/AACR2R2002_2005Nume%20geografice.pdf

